

**TEMATY NA WEWNĘTRZNĄ CZĘŚĆ EGZAMINU MATURALNEGO
Z JĘZYKA POLSKIEGO
ROK SZKOLNY 2018/2019**

„stara matura” - prezentacja

Literatura

1. Autor jako bohater. Omów zagadnienie autokreacji na podstawie wybranych przykładów dzienników i pamiętników.
2. Biografia jako klucz interpretacyjny. Opracuj temat, analizując teksty wybranego twórcy.
3. Bohaterowie literaccy różnych epok w poszukiwaniu szczęścia. Odwołaj się do wybranych przykładów .
4. Bohater komiczny w literaturze. Ukaż sposób i cel kreowania takich postaci w wybranych dziełach.
5. Bohaterowie Stefana Żeromskiego w zderzeniu z brutalnością życia. Omów problem na wybranych przykładach.
6. Bohater pozytywny i negatywny. Przedstaw sposoby kreowania takich postaw i ich funkcje w różnych utworach literackich.
7. Bohater zbuntowany w literaturze. Ukaż różne sposoby kreowania portretów i ich funkcje. Odwołaj się do wybranych przykładów.
8. Codziennosc i odświętnosc szlachecka w literaturze XVI i XVII wieku. Rozważ temat, przywołując wybrane przykłady.
9. Co o powinnościach rządzących mówi literatura? Omów problem, odwołując się do wybranych utworów.
10. Czesław Miłosz i Tadeusz Różewicz jako poeci podejmujący refleksję o człowieku i historii. Rozważ problem, odwołując się do wybranych utworów lirycznych obu twórców.
11. Dom i rodzina jako miejsce kształtowania osobowości człowieka. Na wybranych przykładach literackich, przedstaw różne funkcje motywu.
12. Drzewo – świadek, uczestnik życia bohaterów literackich. Omów temat, wykorzystując teksty z różnych epok.
13. Duchy, zjawy, sny – różne zjawiska świata nadprzyrodzonego w polskim dramacie romantycznym i modernistycznym. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
14. Dziecko jako bohater utworów literackich. Ukaż różnorodność ujęcia tego motywu na wybranych przykładach.
15. Etos pracy i walki jako temat literacki. Omów funkcjonowanie tego motywu w wybranych utworach literackich XIX wieku.
16. Funkcjonowanie motywu dworu w wybranych utworach literackich. Omów problem na wybranych przykładach.
17. Góry jako źródło inspiracji artystycznej. Omów na podstawie dzieł literackich z różnych epok.
18. Heroizacja i deheroizacja bohaterów literackich. Omów cel takich zabiegów. Posłuż się wybranymi przykładami.
19. Ideał rycerza a współczesny wzór męskości. Dokonaj analizy porównawczej, odwołując się do wybranych dzieł literackich.
20. Inteligent jako bohater literacki. Omów sposób kreowania postaci w wybranych utworach literackich.
21. Jakie wartości decydują o nieśmiertelności dzieła literackiego? Rozwiń temat, odwołując się do wybranych utworów.
22. Komedia w literaturze polskiej. Omów największe osiągnięcia tego gatunku i pełnione funkcje.

23. Kostium, maska, przebranie. Przedstaw bohaterów literackich ukrywających swą tożsamość. Zbadaj, jaką funkcję w kreacji takich bohaterów pełni kostium, maska, przebranie. Odwołaj się do wybranych przykładów.
24. Kult pieniądza – jak literatura przedstawia człowieka hołdującego wartościom materialnym? Przedstaw zagadnienie, odwołując się do przykładów z różnych epok.
25. Legenda a prawda historyczna. Ukaż sposoby i cel kreowania różnych postaci historycznych przez literaturę.
26. Literackie albumy polskiej przyrody. Na podstawie wybranych przykładów omów sposoby kreowania i funkcję opisu natury.
27. Literacki obraz starości. Omów problem na podstawie wybranych utworów z różnych epok.
28. Literatura faktu. Dokonaj analizy tego zjawiska kulturowego XX wieku odwołując się do wybranych przykładów.
29. Literatura w służbie ideologii. Zilustruj zjawisko na przykładzie twórczości wybranych autorów.
30. Matka Boska jako bohaterka literacka. Przedstaw jej obraz funkcjonujący w polskiej literaturze.
31. Miejsce listu w utworach literackich. Przedstaw sposób wykorzystania listu w dziele literackim i omów jego rolę. Odwołaj się do wybranych przykładów.
32. Miłość zakazana w literaturze. Rozważ temat, przywołując wybrane przykłady.
33. Mit antyczny jako źródło „wiecznych odwołań” w literaturze. Przedstaw sposoby i celowość jego wykorzystania, odwołując się do wybranych utworów literackich.
34. Młodość i młodzież jako temat utworów różnych epok literatury polskiej. Omów na wybranych przykładach.
35. Motywy fantastyczne w literaturze romantycznej. Odwołując się do przykładów, omów ich funkcje.
36. Motyw prawdy i kłamstwa w literaturze. Omów temat na wybranych przykładach.
37. Na przykładzie wybranych utworów literackich pokaż funkcjonowanie motywów zaczerpniętych z Biblii.
38. Niepokoje ludzi schyłku wieków. Dokonaj analizy zjawiska na wybranych przykładach z literatury różnych epok.
39. Obraz konia w literaturze i sztuce. Opracuj temat odwołując się do wybranych przykładów.
40. Obraz małej ojczyzny w literaturze. Przedstaw zagadnienie na podstawie wybranych utworów różnych epok.
41. Obraz Warszawy w różnych tekstach literackich. Omów temat na wybranych przykładach.
42. Obraz życia proletariatu wiejskiego w literaturze XIX i XX wieku. Omów temat na wybranych przykładach.
43. Obrzędy i święta obecne w naszej literaturze. Przedstaw funkcjonowanie tego motywu w różnych utworach.
44. Odwołując się do wybranych utworów z różnych epok, uzasadnij, że są one zwierciadłem czasu, w którym powstały.
45. Omów funkcję groteski w utworach literackich wybranych epok.
46. Omów funkcjonowanie motywu sztuki kulinarnej w różnych utworach literackich.
47. Podania i legendy jako inspiracja dla pisarzy. Rozważ problem na przykładzie dzieł polskich i obcych.
48. Poezja jako narzędzie walki z systemem totalitarnym – Omów zjawisko, odwołując się do wybranych utworów powstałych po II wojnie światowej.
49. Pokaż indywidualność twórczą Wisławy Szymborskiej jako poetki współczesnej. Omów problem w odwołaniu do konkretnych utworów.
50. Polacy w krzywym zwierciadle. Na wybranych przykładach z literatury omów funkcje i sposoby kreowania portretów Polaków.
51. Polskie obyczaje szlacheckie i ludowe. Omów sposoby ich kreowania i funkcje w utworach literackich.

52. Portret lekarza w literaturze polskiej i obcej. Zaprezentuj różne kreacje postaci i omów ich funkcje w wybranych utworach.
53. Portret matki w literaturze. Zaprezentuj temat na podstawie wybranych przykładów.
54. Portret mieszczanina – sposoby jego kreacji i funkcje w literaturze polskiej i obcej. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
55. Portret Sarmaty w literaturze baroku i oświecenia. Porównaj sposoby przedstawiania go, analizując wybrane przykłady.
56. Portrety Żydów w polskiej literaturze. Na wybranych przykładach omów różnorodność ujęcia tych postaci.
57. Postacie „narodowej sprawy męczenników” w literaturze romantycznej i XX wieku. Omów temat na wybranych przykładach.
58. Problematyka Holocaustu w literaturze polskiej. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
59. Przedstaw kreacje bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny światowej i próbują odbudować świat wartości.
60. Przedstaw różne ujęcia motywu przyjaźni w wybranych dziełach literackich.
61. Przedstaw różne ujęcia motywu walki o niepodległość w wybranych utworach polskiej literatury.
62. Przedstaw różne ujęcia tematyki II wojny światowej w literaturze polskiej i obcej.
63. Przemiana wewnętrzna jako motyw określający osobowość bohatera literackiego. Omów temat na wybranych przykładach.
64. Przenikanie się świata realnego i fantastycznego w utworach literackich. Omów na podstawie wybranych przykładów.
65. Rozstanie bliskich sobie osób ukazane w literaturze. Przedstaw funkcjonowanie tego motywu w wybranych utworach różnych epok.
66. Różne formy dokumentaryzmu w literaturze współczesnej. Zanalizuj i zinterpretuj problem na podstawie wybranych utworów.
67. Różne konwencje literackie związane z motywem wędrowki. Omów problem, przytaczając materiał literacki różnych epok.
68. Różne konwencje literackie związane z motywem wiosny. Omów na wybranych przykładach.
69. Różne modele polskiego patriotyzmu. Omów na przykładach literackich epoki romantyzmu i pozytywizmu.
70. Różne sposoby funkcjonowania postawy prometejskiej. Omów problem, analizując wybrane utwory literackie.
71. Różne sposoby pisania o Polsce i Polakach. Omów temat, odwołując się do wybranych dzieł prozatorskich, lirycznych i dramatycznych.
72. Różne sposoby prezentowania konfliktu pokoleń w literaturze. Przedstaw temat, analizując wybrane utwory.
73. Różne sposoby wykorzystania motywu wojny w literaturze. Dokonaj porównania, przywołując wybrane utwory.
74. Różne sposoby wyrażania uczuć w literaturze staropolskiej i współczesnej. Omów temat, dokonując analizy wybranych tekstów poetyckich.
75. Różne stany psychiczne bohaterów znajdujących się w sytuacjach skrajnych. Przedstaw swoje rozważania na temat literatury podejmującej próbę zgłębienia tajników ludzkiej psychiki.
76. Różne techniki artystyczne w prozie modernistycznej: realizm, impresjonizm, symbolizm. Omów na wybranych przykładach.
77. Różne ujęcia motywu winy i kary. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych utworów literackich.
78. Różne ujęcia tematyki miłosnej w polskiej poezji XIX i XX wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

79. Różnorodność ujęcia motywu władzy. Przedstaw problem, analizując różne teksty literackie.
80. Scharakteryzuj motyw rozstania i omów jego znaczenie w wybranych utworach literackich.
81. Scharakteryzuj przyczyny i oceń skutki megalomani prezentowanych w literaturze XIX i XX wieku. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
82. Służyć „pocziwej sławie”, być lisem lub lwem”, „pracować u podstaw”. Odwołując się do wybranych lektur, przedstaw różne modele patriotyzmu i związane z nimi typy bohaterów literackich.
83. Sposoby wyrażania uczuć do kobiety w twórczości poetów różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
84. Straceńcy, marzyciele, społecznicy – bohaterowie czasów niewoli. Przedstaw ich różne ujęcia postaw w literaturze.
85. Symbolika tańca w literaturze. Przedstaw znaczenie motywu w różnych utworach.
86. System wartości prezentowany przez bohaterów Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Rozwiń temat odwołując się do wybranych przykładów.
87. Tęsknota za ojczyzną. Wskaż funkcjonowanie tego motywu w literaturze polskiej XIX i XX wieku.
88. „Tragedia jest tam, gdzie jest wybór”. Przedstaw różne interpretacje tych słów, jakie można znaleźć w literaturze. Odwołaj się do wybranych przykładów.
89. Treści patriotyczne i obywatelskie w literaturze staropolskiej. Omów problem na wybranych przykładach.
90. Twórcza i destrukcyjna siła miłości w życiu człowieka. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych przykładów literackich.
91. Ukaż i omów różne portrety kobiet w wybranych utworach literackich.
92. Ukaż sposób funkcjonowania toposu miłości rodzicielskiej w literaturze wybranych epok.
93. Utwory upamiętniające wydarzenia historyczne. Na wybranych przykładach przedstaw różne sposoby utrwalania w literaturze ważnych wydarzeń dziejowych.
94. „Wieś nie jest prosta jakby się zdawało” (S. Żeromski) – odwołując się do wybranych przykładów, przedstaw różne sposoby widzenia wsi w literaturze.
95. Wizerunek Polaka w literaturze. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.
96. Współczesny reportaż i jego mistrzowie. Omów specyfikę tego gatunku publicystycznego w oparciu o wybrane przykłady.
97. Wykaż wpływ tytułu, motto i sceny końcowej na interpretację wybranych utworów literackich.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Adaptacje filmowe wielkich dzieł literackich. Sukces czy porażka? Omów problem, odwołując się do wybranych przykładów.
2. Bohaterowie chłopscy w literaturze i malarstwie. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych dzieł XIX i XX wieku.
3. Brzydota w sztuce. Przedstaw zjawisko na przykładzie wybranych dzieł literackich i malarskich.
4. Dawne i współczesne wzorce rodziny. Przedstaw problem na podstawie wybranych tekstów kultury (literatury, malarstwa, filmu).
5. Erotyzm w literaturze i malarstwie modernistycznym. Omów temat na wybranych przykładach.
6. Ewolucja dramatu i teatru na przestrzeni wieków. Uwzględnij przemiany literackie, architektoniczne, itp. Opracuj temat, odwołując się do wybranych przykładów.
7. Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacje literatury polskiej. Omów wybrane przykłady.
8. Historia w literaturze i malarstwie. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
9. Impresjonizm w literaturze i malarstwie. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
10. Kicz i dzieło sztuki. Omów problem na przykładzie analizy wybranych utworów literackich i malarskich.
11. Kultura masowa a kultura elitarna. Przedstaw tę opozycję na podstawie wybranych przykładów z literatury i sztuki.
12. „Ku pokrzepieniu serc”. Odwołując się do dzieł literackich i malarskich, wyjaśnij, jak tę ideę realizowała polska sztuka XIX w.
13. Literackie i malarskie przedstawienia świątyni. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
14. Literackie i plastyczne wyobrażenia pejzażu. Zaprezentuj problem na podstawie wybranych przykładów.
15. Literackie i malarskie portrety małżonków. Omów temat, odwołując do wybranych przykładów.
16. Literackie i malarskie przedstawienia pojedynków. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
17. Literackie i malarskie przedstawienia wsi. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
18. Malarstwo a literatura. Ukaż wzajemne powiązania tych dziedzin sztuki na wybranych przykładach.
19. Mechanizmy działania systemów totalitarnych. Omów na podstawie wybranych przykładów literackich i filmowych.
20. Motyw ogrodu i jego funkcje w literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
21. Motywy biblijne jako temat różnych dziedzin sztuki. Przedstaw zjawisko, analizując wybrane teksty kultury.
22. Na podstawie wybranych przykładów omów funkcjonowanie motywu grozy w literaturze i malarstwie.
23. Niepokoje wieku XVII i ich odzwierciedlenie w literaturze, malarstwie i muzyce. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
24. Obraz nizin społecznych w literaturze i malarstwie polskiego pozytywizmu. Omów na wybranych przykładach.
25. Obraz powstania warszawskiego w literaturze i filmie. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.

26. Obrazy 1863 roku słowem i pędzlem malowane. Przedstaw obraz powstania i sposób jego funkcjonowania w kulturze.
27. Obrazy świętych w literaturze i sztuce. Przedstaw temat, odwołując się do twórczości artystów różnych epok.
28. Opis tańca w literaturze i w malarstwie. Odwołując się do wybranych przykładów, przedstaw jego najważniejsze realizacje.
29. Portret matki w literaturze i sztuce. Zaprezentuj temat na podstawie wybranych przykładów.
30. Przedstaw różnorodne kreacje postaci Żydów w literaturze i sztuce. Odwołaj się do wybranych przykładów.
31. Różne konwencje artystyczne związane z motywami antycznymi w literaturze i sztuce. Omów sposoby prezentacji na wybranych przykładach.
32. Różne wizerunki aniołów w literaturze i malarstwie. Przedstaw swoje refleksje, odwołując się do wybranych przykładów.
33. Różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach.
34. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw i porównaj sposób prezentacji.
35. Sentymentalizm w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
36. Sposób kreowania postaci historycznych w literaturze i sztuce polskiej. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
37. Stanisław Wyspiański - poeta, malarz, dramaturg. Zaprezentuj sylwetkę twórczą artysty.
38. Symbolizm i realizm w literaturze i malarstwie. Odwołaj się do wybranych przykładów.
39. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Zanalizuj jego funkcje na wybranych przykładach.
40. Tadeusz Rejtan – mit, symbol, legenda a prawda historyczna. Rozwiń temat, odwołując się do różnych tekstów kultury.
41. Tatry jako inspiracja twórczości poetyckiej i malarskiej. Przedstaw na przykładzie wybranych utworów.
42. Wielkie dramaty na scenie. Omów na wybranych przykładach.
43. Wizje Boga w sztuce. Przedstaw ich różnorodność na wybranych przykładach.
44. Wielcy kochankowie. Przedstaw ich kreacje literackie i filmowe.
45. Zainteresowanie przedmiotami codziennego użytku w literaturze i sztuce. Omów zjawisko na dowolnie wybranych przykładach.
46. Zaprezentuj różne obrazy Twojego regionu ukazane w różnych tekstach kultury.

Język

1. Na podstawie wybranych utworów literackich omów funkcje artystyczne stałych związków frazeologicznych wywodzących się z Biblii i antyku.
2. Funkcje archaizacji. Omów zagadnienie wykorzystując wybrane utwory literackie.
3. Humor w zeszytach uczniów i wypowiedziach nauczycieli. Analizując wybrane przykłady, omów rodzaje błędów językowych.
4. Indywidualizacje języka bohaterów literackich. Omów język wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i osobowość.
5. Jak mówili nasi przodkowie? Dokonaj analizy językowej wybranych zabytków polskiego piśmiennictwa.
6. Język potoczny w literaturze XX wieku. Omów zjawisko w oparciu o wybrane przykłady.
7. Język prasy młodzieżowej. Dokonaj jego analizy w oparciu o wybrane przykłady.
8. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok. Dokonaj analizy tekstów literackich.
9. Magiczna moc języka reklamy. Omów sposoby wykorzystania języka w reklamie. Odwołaj się do wybranych przykładów.
10. Manipulacja językowa w tekstach propagandowych lat pięćdziesiątych i współczesnych. Dokonaj analizy przykładów.
11. Metaforyka tytułów prasowych. Oceń ich trafność, analizując wybrane przykłady.
12. Najczęściej spotykane błędy językowe. Wyjaśnij na czym polegają i przedstaw ich klasyfikację. Odwołaj się do różnych przykładów.
13. Na podstawie wybranych przykładów przedstaw funkcje stylizacji gwarowej w literaturze.
14. Odwołując się do wybranych tekstów literackich, określ funkcję neologizmów w twórczości wybranego pisarza.
15. Perswazja językowa jako narzędzie gry politycznej. Dokonaj analizy wybranych tekstów propagandowych.
16. Polszczyzna w Sieci. Omów cechy charakterystyczne leksyki i składni języka polskich internautów. Odwołaj się do wybranych przykładów.
17. Polszczyzna wobec zapożyczeń. Prześledź wpływ języków obcych na język polski w przeszłości i czasach obecnych.
18. Przedstaw charakterystyczne cechy języka i stylu epoki romantyzmu. Odwołaj się do wybranych fragmentów dzieł literackich.
19. Przedstaw sposoby uzyskiwania oraz funkcje komizmu słownego w wybranych utworach literackich i tekstach kultury.
20. Przysłowia i aforyzmy (sentencje) w utworach literackich, ich rola w tekście. Omów na wybranych przykładach.
21. Przywołując wybrane przykłady, omów zjawisko mody językowej.
22. Scharakteryzuj środki wymowy artystycznej w tekstach piosenek wybranej grupy muzycznej i omów ich funkcje.
23. Stałe związki frazeologiczne. Omów ich rodowód oraz funkcjonowanie w literaturze wybranych epok.
24. Sztuka przemawiania. Przedstaw cechy stylu retorycznego na podstawie wybranych przykładów.

25. Zanalizuj środki stylistyczne w polskiej poezji barokowej. Do opracowania tematu wykorzystaj wybrane przykłady.
26. Zjawisko neologizmu we współczesnej polszczyźnie. Zaprezentuj problem na podstawie wybranych przykładów wypowiedzi.
27. Zróżnicowanie terytorialne współczesnej polszczyzny. Omów zjawisko na podstawie wybranych przykładów.
28. Żart językowy i jego funkcje we fraszce, komedii i innych gatunkach literackich. Ukaż zjawisko na wybranych przykładach.